

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Enrike Lopez Bilbao Txapasta, Takon

*Bermeo,
Bizkaia
(1930-2013)*

Aurkibidea

Biografia

[Baztarreko Talakoetxea](#) (Talagutxi) kalean jaio zen. Gurasoak ere bermeotarrak zituen: ama, 'Takon' neskatila, eta aita, 'Txapasta' arrantzalea. Gerra garaian, aita kartzelan izan zuten itsasoan atxilotu baitzuten. Hamaika urtera arte, eskolan ibili zen, aitaren bide bera hartu arte. Itsasoan mutiko lanak egitetik patroizatera heldu zen, eta horrexetan ibili zen 60 urte gaz erretiratu zen arte. Bermeoko kaleko zein portuko giroa zuzen-zuzenean ezagutu izan du; eta horrelaxe kontatu dizkigu kontuak, herriko hainbat abestirekin batera.

Zintak

BRM-108

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2012-01-20
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

BRM-109

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2012-01-20
- **Iraupena:** 67 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Bilbao Telletxea, Arantza

Pasarteak

1. Gerra denboran babesleku gisa erabili zen etxea

- **Erref:** BRM-108/002
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:01:14. **Bukatu:** 00:03:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Beheko solairuan jaio zen Enrike, lurpean geratzen zen etxea. Gernikako bonbardaketan-eta jendez beteta egon zen. Etxea nolakoa den. Alderdi bat lurpean geratzen den arren, uholdeetan ez da arazorik izaten.

2. Aitak sei mila errealetan saldu ikatzezko baporea

- **Erref:** BRM-108/003
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:03:22. **Bukatu:** 00:04:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak

Laburpena:

Ama "neskatille" zen eta aita arrantzalea. Sei mila errealetan saldu zuen aitak ikatzezko baporea. Lau bazkide ziren. "Alboniga" zuen izena (euskaraz Almike, auzo baten izena).

3. "Habla en cristiano"

- **Erref:** BRM-108/004
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:04:40. **Bukatu:** 00:05:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskaraz egitea debekatuta egon zen. "Habla en cristiano" esaten zieten leku askotan, Madrilén soldadutzan egon zen denboran, esaterako. Eurek beti euskaraz egin izan dute.

4. Tabakoa bai, baina drogarik ez kontrabandoan

- **Erref:** BRM-108/006
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:06:53. **Bukatu:** 00:08:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Bermeoko ontziek tabakoa eta edariak ekartzen ei zituzten kontrabandoan, baina drogarik egundo ez. Jende asko hil zen drogarekin Bermeon eta susmo txarrak egon ziren. Ekartzen zituzten zigarro-klaseak.

5. Bartzelonan guardiek kontrabandoaz harrapatu zutenekoa

- **Erref:** BRM-108/007
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:08:35. **Bukatu:** 00:10:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Petrolio-ontzian lanean zebilela, Bartzelonan kontrabandoko zigarroekin harrapatu zuten guardiek. Zigarroak kendu eta joaten utzi zioten.

6. Karabinero larregi Bermeon

- **Erref:** BRM-108/009
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:13:00. **Bukatu:** 00:14:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzako administrazioa eta legeak

Laburpena:

Karabinero larregi ei zegoen Bermeon, eta ez onak. Haien egunean (Pilarika Eguna) aginaldoa jasotzera irteten omen ziren. Bere izebak denda txiki bat zuen eta bi bakailao eman behar izaten zizkion guardia zibilen komandanteari.

7. Koñakaren esentziaz betetako ontzia aurkitu itsasoan

- **Erref:** BRM-108/010
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:14:05. **Bukatu:** 00:17:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Behin koñak esentziaz betetako ontzi bat aurkitu zuten itsasoan, 200 litrokoa. Enrikek 11 urte zituen orduan. Bera geratu zen aurkikuntza zaintzen Matxitxako pareko buia batean. Herrira ekartzea lortu eta herriko tabernetan saldu zuen aitak, prezio ederrean.

8. Goma-fardoak, sasoi bateko "arrantza onena"

- **Erref:** BRM-108/011
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:17:10. **Bukatu:** 00:19:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Garai hartan gomak eta beste gauza batzuk aurkitzen ziren itsasoan. Itsasontzi alemanei galdutakoak-edo ziren goma-fardoak. Askok etxeak eta itsasontziak ordaindu zituzten gomen diruaz.</p>

9. Aita itsasoa atxilotu eta kartzelara

- **Erref:** BRM-108/012
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:19:15. **Bukatu:** 00:21:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerra hasi zenean, itsasora irteteko debekua ezarri zieten arrantzaleei; baina irten egin behar, jango bazen. Aita "Almirante Cervera" armada-ontzi frankistak harrapatu zuen, eta Pasaiara eraman; gero, Ondarretako kartzelara, eta azkenik Burgoskora. Urteak egin zituen kartzelan. Hori dela eta, gose handiak pasatutakoa da Enrike, beste asko bezalaxe. Ez da lotsatzen gosea pasatu zuela esaten.

10. Erregelaz jo euskaraz egiteagatik

- **Erref:** BRM-108/018
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:27:08. **Bukatu:** 00:28:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Bermeoko semea zen bere maisua, Albo kontserba-fabrikako jabearen semea. Euskaraz egitea galarazita zuten, erregelaz jotzen zituzten egiten harrapatuz gero.

11. "Sábado Inglés"

- **Erref:** BRM-108/019
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:28:15. **Bukatu:** 00:29:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Liburua, koaderno eta pizarra erabiltzen zituzten eskolan. Egunero joaten zen, zapatua barne. Gero etorri zen "S´bado Inglés", zapatu arratsaldean jai egitea.</p>

12. Elizan dena erdaraz, konfesioa izan ezik

- **Erref:** BRM-108/021
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:30:32. **Bukatu:** 00:33:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Dotrina arratsaldeko bostetan izaten zen Santa Eufemia elizan don Gilekin, erdaraz. Gerra ostean elizan ia dena erdaraz zen, euskara galarazita egon zelako. Konfesatu bakarrik euskaraz.

13. Abadeak ezkontzen utzi nahi ez gazteegia zelako

- **Erref:** BRM-108/023
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:33:00. **Bukatu:** 00:35:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Abadeak ez zion ezkontzen utzi nahi gazteegia zela eta. 27 urte zituen ordurako.

14. Konfesatzeko orduan gezurretan

- **Erref:** BRM-108/025
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:36:11. **Bukatu:** 00:37:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Neska-lagunari musuak ematea guztiz galarazita zegoen. Horregatik, abadeak ea bazuten galdetzen zietenean, ezetz erantzuten zuten. Gezurrak esan behar abadeari.

15. Gaztelugatxeko San Joanera oinez

- **Erref:** BRM-108/028
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:40:55. **Bukatu:** 00:42:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

San Joanera (Gaztelugatxe) oinez joaten ziren hiru umeeekin, goizeko bostetan jaikita. Han meza entzun eta Bakiora. Gero Bermeora buelta; dena oinez. Heldu Bermeora eta hondartzara.

16. 'Gu-gu-gu' kanta

- **Erref:** BRM-108/031
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:45:28. **Bukatu:** 00:45:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak

Laburpena:

<p>San Juan eguneko kanta: 'Gu-gu-gu, San Juanera goiaz gu, Gu-gu-gu, San Juanetik gatoz gu.'</p>

17. San Juan suak

- **Erref:** BRM-108/033
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:47:12. **Bukatu:** 00:48:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan bezperan kale guztietan egiten zen sua. Kale batekoak bestekoei ostu egiten zieten erregaia. Suaren inguruan dantzan eta gainetik saltoka ibiltzen ziren.

18. Non dago krisia?

- **Erref:** BRM-108/034
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:48:25. **Bukatu:** 00:50:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

Beren gazte denbora oraingoa baino hobea izan ei da dibertsiorako. Pozez zorutzen egoten ziren Lameran dantzan egiteko. Ez du gaurko krisia ulertzen. 70 euroko afariak eta 800 euroko angula kiloak, eta krisia?

19. Bisigua ugari eta merke

- **Erref:** BRM-108/037
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:53:25. **Bukatu:** 00:54:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua

Laburpena:

Bisigu asko harrapatzen eta jaten zen. Oso merke zegoen. Behin, bera patroizela, 300-400 kilo harrapatu zituzten eta kiloak 15 pezetan saldu zuten. Orain ezin da bisigurik jan daukan prezioagatik.

20. Belaz arrantzara, gasolinatarako dirurik ez zutelako

- **Erref:** BRM-108/038
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:54:25. **Bukatu:** 00:55:35

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza motak » Kostaldeko arrantza

Laburpena:

<p>11 urterekin hasi zen itsasoan lanean. Belaz eta arraunez ibiltzen ziren ez zutelako gasolinatarako dirurik. Legatza harrapatzen zuten amuaz.</p>

21. Enrike Bermeoko portuko leherketan zauritua

- **Erref:** BRM-108/039
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:55:35. **Bukatu:** 00:58:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Behin, itsasotik bueltan zetozela, buia bat lehertu zen portuan euren pare-parean. Hainbat hildako eta zauritu izan zen. Enrike zen gazteena, 12 urte. Basurtora eraman zituzten zaurituak kamioietan. Enrike hiltzat eman zuten. Gero beste ospitale batera eraman eta laster sendatu zen.

22. "Mutila" ordua etxez etxe kantatzen

- **Erref:** BRM-108/041
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:59:48. **Bukatu:** 01:00:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

"Mutil" edo "txo" ibilitakoa da mutikotan. Txoaren eginkizunetariko bat zen goizean goiz ordua deiarrez kantatzea marinel eta patroien etxe parean. Tabernaz taberna ere ibili beharra ziaten zuen beste batzuetan.

23. Argi seinaleak itsasora irten litekeen edo ez jakiteko

- **Erref:** BRM-108/042
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 01:00:34. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasoko arriskuak

Laburpena:

<p>Itsaso txarra zenean, bi ontzi irteten ziren itsasora eta seinaleak egiten zituzten. Farol gorria: ezin arrantzara irten; berdea: itxaron; itzalita: irten daiteke. Itsasoan barre eta negar egiten ei da. 11 urtetik 60 urtera arte ibili zen Enrike.</p>

24. Mutil izatetik patroizatera

- **Erref:** BRM-109/001
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

Arrantzako ontzian izan zituen postuak aipatzen ditu: mutil, gizon eta patroiz. Lehenengo bien arteko bereizketa, eta nola iristen ziren "gizon" postura.

25. Arraina diru-iturri I

- **Erref:** BRM-109/002
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:01:13. **Bukatu:** 00:02:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Bermeoko oraingo diru-sarreren iturri nagusia arraina da, antxoa eta atuna, garestienak direlako. Antzinako arrainen ugaritasuna, prezio baxuak eta saldu ezina azaltzen ditu.

26. Arraina diru-iturri II

- **Erref:** BRM-109/003
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:02:04. **Bukatu:** 00:03:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Arrain asko egoten zen antzina. Ez zen saltzen harrapatutako guztia, eta gainera diruak ez zuen baliorik. Pezetaren balioari buruzko azalpenak ematen ditu.

27. Arrainaren "bentie"

- **Erref:** BRM-109/004
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:03:16. **Bukatu:** 00:05:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Enkanterako deia eta enkantea bera nola egiten ziren eta nola egiten diren azaltzen du. Lehen kanpaiekin deitzen zen bentara eta kanta egiten zen salmenta.

28. Kofradia

- **Erref:** BRM-109/005
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:05:04. **Bukatu:** 00:06:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Kofradia

Laburpena:

Antzinako bi kofradiak aipatzen ditu: "baltzak" eta "zuridhek". Oraingo San Pedro kofradiaren eraikinak zein izan diren ere azaltzen du.

29. Antxoatarako eta atunetarako tresneria

- **Erref:** BRM-109/006
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:06:10. **Bukatu:** 00:07:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Sareak erabiltzen ziren antxoatarako eta arrantzaleak berak egiten zuen atunetarako tresneria (aparejuak). Lehengoak eta oraingoak deskribatzen ditu.

30. Orientazioa itsasoan

- **Erref:** BRM-109/007
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:07:30. **Bukatu:** 00:08:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Nabigazioa

Laburpena:

Tresna egokirik gabe, nola orientatzen ziren itsasoan azaltzen du; halaber, zein zen patriaren zeregina. Oraingo nabigaziorako tresnak ere aipatzen ditu.

31. Nola jakin non dagoen arraina

- **Erref:** BRM-109/008
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:08:58. **Bukatu:** 00:09:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Nola zekiten non zegoen arraina? Zegoen tokiraino hurbilduta edo hegaztien bidez.

32. Atunetarako aparejuak

- **Erref:** BRM-109/009
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:09:54. **Bukatu:** 00:10:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Atuna
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Kanaberaren eta sareen erabilera bereizten ditu. Atunetarako aparejua nola egiten den ere azaltzen du. Modu berean harrapatzen diren beste arrain batzuk ere aipatzen ditu.

33. Kupoen kaltea

- **Erref:** BRM-109/010
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:10:58. **Bukatu:** 00:12:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzako administrazioa eta legeak

Laburpena:

Kupoek eta gobernuen esku-hartzeak kalte egiten diote arrantzari. Horregatik, Bruselan arrantzaleak defenditzeko eskatzen du.

34. Arrantzalearen bizimodua eta jubilazioa

- **Erref:** BRM-109/011
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:12:00. **Bukatu:** 00:13:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasoarekiko jarrera

Laburpena:

Oso era laburrean aipatzen dira arrantzalearen bizimodu gogorra, jubilatzeke poza eta gaixotasunak eragindako sufrimendua.

35. Itsasora ez joateko aholkua

- **Erref:** BRM-109/012
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:13:24. **Bukatu:** 00:14:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasoarekiko jarrera

Laburpena:

Hiru semeei esan zien ez joateko itsasora, berak ondo zekielako zer zen hura. Hala ere, aitaren bide beretik jarraitu zuten, diruaren usainean.

36. Legatzetarako kalak

- **Erref:** BRM-109/014
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:14:52. **Bukatu:** 00:16:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Legatza
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsaspeko geografia

Laburpena:

Bermeoko, Elantxobeko, Armintzako kalen izenak dioz. Udan, legatzetan nora joaten ziren ere zehazten du.

37. Arrantzaleen arteko harremana

- **Erref:** BRM-109/015
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:16:48. **Bukatu:** 00:17:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Nabigazioa

Laburpena:

Herri ezberdinetako arrantzaleen arteko harremana nolakoa zen azaltzen du. Gaur egunean radioak ematen duen erraztasuna aipatzen du.

38. Euskaldunen artean ulertzeko zailtasuna

- **Erref:** BRM-109/016
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:17:41. **Bukatu:** 00:19:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Giputzekin euskaraz hitz egitean zituzten zailtasunak azaltzen ditu. Tokiko euskarak sailkatzen ditu kalitatearen arabera: Bermeokoa txarrena, Tolosakoa onena.

39. Nabigazioa gaurko tresneriarik gabe

- **Erref:** BRM-109/017
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:19:30. **Bukatu:** 00:21:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Nabigazioa

Laburpena:

Gaurko tresneriarik gabe nola izaten zuten eguraldi aldaketen berri, nola zekiten itsasontzia non zegoen eta itsasontzien artean nola komunikatzen ziren azaltzen du Enrikek.

40. Zorte ona izateko, birjina zintzilik

- **Erref:** BRM-109/019
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:23:32. **Bukatu:** 00:24:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Sineskerak, ohiturak eta erritoak

Laburpena:

Zorte onaren alde birjinak edo (Karmengoa, Begoñakoa, Jesusen bihotza), zituztela zintzilik batzuek aipatzen du, garrantzi handirik gabe; beti ere antzina, gaur ez.

41. Diru-partiketa

- **Erref:** BRM-109/020
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:24:19. **Bukatu:** 00:25:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

Nola egiten zen diru-partiketa azaltzen du. "Mutila"k edo txok zer irabazten zuen, eta berak zer irabazi zuen kontatzen du.

42. Irabazitakoa norentzat?

- **Erref:** BRM-109/021
- **Iraupena:** 0:00:25. **Hasi:** 00:25:11. **Bukatu:** 00:25:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Irabazitako dirua amarentzat izaten zen lehenago, eta emaztearentzat gero. Bermeon, diru-kontuetan andreak agintzen duela dio.

43. Domu Santuetako loreak

- **Erref:** BRM-109/023
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:26:07. **Bukatu:** 00:26:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Domu Santu edo Santu Guztien Eguna

Laburpena:

Kanposantuko loreetan gastatutako diruari alferrekoa deritzo hitzunak.

44. Nobiotan hasi

- **Erref:** BRM-109/026
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:28:26. **Bukatu:** 00:30:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Emaztea nola ezagutu zuen. Nola bereizten zen bikotea bikote zela ("del brazete" joatea zen seinalea). Autorik ez, eta nola zegoen paseo luzea Bermeon kontatzen du.

45. Luzaroan itsasoan etxeratu gabe

- **Erref:** BRM-109/027
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:30:10. **Bukatu:** 00:32:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak

Laburpena:

Bi urte nabigatzen etxeratu barik. Hamabi urte atun-ontzietan zazpi hilabetean etxeratu barik. Kanpoan luzaroan egoteak emaztearengan sortutako kezka aipatzen ditu.

46. Goitizenak

- **Erref:** BRM-109/029
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:32:50. **Bukatu:** 00:35:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:

Enrikek "txapasta" eta "takon" ezizenen jatorria azaltzen du. Aitari jarri zioten Txapasta, zuen pilota-zaletasunagatik; aitonari, aldiz, Takon, txikia izanik, handiago emateko erabilitako trikimailuengatik.

47. Gerra zibilean babestu beharra

- **Erref:** BRM-109/031
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:35:38. **Bukatu:** 00:37:40

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Zazpi urte zituela bizi izan zuen gerra. Enrikek kontatzen du nola babestu ziren Gernika bonbardatu zutenean, gero baserrian egon zirela, eta txikia zenez Matxixakon gertatutakoari buruz gerora entzundakoa baino ez dakiela.

48. Soldadu italiarrak gerra garaian

- **Erref:** BRM-109/032
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:37:40. **Bukatu:** 00:38:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Soldadu italiarregana hurbiltzen ziren janari eske Bermeoko umeak gerra garaian.

49. Gosea eta errazionamendua

- **Erref:** BRM-109/035
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:39:31. **Bukatu:** 00:40:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gose-garaian, izeba batek ematen zion jana. Errazionamenduaren ondorioak ere azaltzen ditu, zenbait produktu erosteko zeuden zailtasunak eta ilarak.

50. Bizikletan itsasora erori zenekoa

- **Erref:** BRM-109/038
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:42:00. **Bukatu:** 00:43:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Santanderren, gaztetan, gertatutako pasadizo bat kontatzen du: itsasora erori zen bizikletan. Gainera, Bermeoko gazteen gaiztakerien ondorioz hondatu egin zen Santanderreko bizikletak alokatzen zituena.

51. Txikitako jolasak

- **Erref:** BRM-109/040

- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:43:40. **Bukatu:** 00:45:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Txikitako jolasak azaltzen ditu; nola debekatu zuten jolas bat arriskutsua zelako. Neskatilak "tabaka" aritzen ziren eta mutilak txanponekin eta pilotaka, artileaz egindako pilotekin.

52. Ospakizunak eta opariak

- **Erref:** BRM-109/041
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:45:18. **Bukatu:** 00:48:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak

Laburpena:

Arropak izaten ziren erregeetako opariak; urtebetetzeetan, aldiz, ez zen egiten oparirik. Arrebaren ezkontza ospatzeko txokolatea egin zuten etxean. Bere ezkontza, oturuntza eta bidaia kontatzen ditu Enrikek.

53. Txikitako eskola

- **Erref:** BRM-109/042
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:48:00. **Bukatu:** 00:50:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Mutilen eskola zen Enrikeren txikitakoa. Hiru taldetan banatuta zegoen jakituriaren arabera. Liburu bat, koaderno eta arbela zuten, norberak ordaindutakoak. Gogorra iruditzen zaio orduko eskola. Euskaraz hitz egiteagatik jasandako zigorrak gogoratzen ditu.

54. Arraina arrautzen truke

- **Erref:** BRM-109/043
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:50:02. **Bukatu:** 00:50:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Baserriko esne-saltzaileak eta arrantzale artekoek produktuak trukutzen zituzten, arrautzak eta txitxarroa esate baterako.

55. Santa Agedatan eta Gabonetan kantuan

- **Erref:** BRM-109/044
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:50:35. **Bukatu:** 00:52:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Enrikeren ama eta, Santa Agedatan hiru egunetan joaten ziren baserrietara kantuan eta eskean. Gabonetan, aldiz, kalean barik, etxean kantatzen zuten.

56. Kantuan: "Bermioko portuan", "Itsasotik gatozenian"

- **Erref:** BRM-109/046
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:52:30. **Bukatu:** 00:53:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak

Laburpena:

Bi abesti kantatzen ditu: "Bermioko portuan", "Itsasotik gatozenian".

57. Kantuan: "Madalen Busturiko"

- **Erref:** BRM-109/048
- **Iraupena:** 0:00:06. **Hasi:** 00:54:09. **Bukatu:** 00:54:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak

Laburpena:

"Madalen Busturiko" kantatzen du.

58. Aratusteetako pasadizoa

- **Erref:** BRM-109/051
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:55:20. **Bukatu:** 00:57:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Urte batean, aratusteetan Mundakara joan ziren, eta han neska jantzi zuten, baina debekatuta zegoen mozorrotzea. Txikitan nola mozorrotzen ziren, eta aurpegia estalita eramaten zutela dio.

59. Kofradiko aseguruia

- **Erref:** BRM-109/055

- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:58:58. **Bukatu:** 00:59:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Osasuna itsasoan
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Kofradia

Laburpena:

Kofradiari ordaintzen zioten, medikuarenera joateko aseguruia izateko. Itsas txoriren batek eraso eginez gero, joaten ziren medikuarenera.

60. Medikuari "Jaune", fraideari "Aitxe"

- **Erref:** BRM-109/056
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:59:26. **Bukatu:** 01:00:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Enrikek euskaraz hitz egitean, medikuari "Jaune" eta apaizei eta fraideei "Aitxe" deitzen die. Horri buruzko pasadizo bat kontatzen du: fraide izateari utzi arren, berak "Aitxe Juan" esaten jarraitzen du ohituraz.

61. Minaren leherketa

- **Erref:** BRM-109/060
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 01:04:28. **Bukatu:** 01:06:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

1942an mutiko batek urak ekarritako itsasoko buia antzeko bat ekarri zuen bizkarrean eta lurrera botatakoan lehertu egin zen; hamabi lagun hil ziren eta Enrike bera zauritu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-06-07

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com